

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

RAZRED 42 (1)

IZDAN 1 JANUARA 1937

PATENTNI SPIS ŠT. 12743

Ogrizek Dr. Anton, Celje, Jugoslavija.

Priprave za delitev, množitev in relacijsko prenašanje daljic.

Prijava z dne 2. junija 1934.

Velja od 1. aprila 1936.

Za delitev razdalj v jednake in ne-jednake dele v določenem medsebojnem razmerju, za prenašanje dolžin in ugotavljanje srednjih daljic in točk se moramo posluževati pogosto zamudnih geometrijskih pomožnih konstrukcij, katerih konstrukter, obrtnik (osobito graditelj) ne more v praksi neposredno vporabljati, ali pa so zato potrebne priprave, katerih si radi visokih nabavnih stroškov ne moremo nabaviti.

Predmetna iznajdba pa ima namen, da nudi enostavno in ceneno risalno pomožno pripravo, ki omogoča brzo izvršitev zgoraj navedenih funkcij.

Predmetna risalna pomožna priprava je označena s tem, da so:

a) členkovni svorniki, ki služijo uravnavanju medsebojno členkovno spojenih rombov opremljeni z stabilnimi konicami (uravnavalnimi konicami),

b) členkovni svorniki pa, ki služijo fiksiranju zaželjenih mer, daljic ali točk, so opremljeni s konicami (označevalnimi konicami), katere drže kvišku peresa in označijo pod pritiskom na podlago zaželjeni rezultat, potem, ko smorombe primerno uravnali.

Slike kažejo nekatere izvedbe te priprave in sicer:

sl. 1—3 pogled od zgoraj, od spredaj in od strani na tako pomožno pripravo za deljenje kako razdalje na 5 enakih delov;

sl. 4—5 pogled od zgoraj in od strani na tako izvedbo, da lahko med dvema vzporednicama (roboma desk) brzo u-

stanovimo srednjo daljico ali pa k tem vzporednicam vrišemo v določeni oddaljenosti vzporedni daljici;

sl. 6 in 7 pogled od zgoraj in od strani na pomožno pripravo, ki ustanovi s pomočjo romba brzo srednjo točko;

sl. 8 in 10 pogled od zgoraj spredaj in od strani na tako pripravo, katera najde brzo srednjo daljico med dvema poševnima daljicama, pri katerih se križišče ne more sploh ali pa le težko vporabljati;

sl. 11 in 12 pogled od zgoraj in od spredaj na tako pripravo, ki lahko deli dano razdaljo na 5 nejednakih delov;

sl. 13—15 razne oblike rombovih členkovnih svornikov;

sl. 16—18 pogled od zgoraj, od strani in spredaj na tako pripravo za neposredno prenašanje razdalje, ki se naj v določenem razmerju pomanjša ali poveča;

sl. 19 in 20 pogled od zgoraj in spredaj na poenostavljeno izvedbo iste priprave.

Izvedba v sl. 1—3 priprave sestoji iz 5 zaporednih členkovnih rombov, katere tvorijo jednako dolge v sredini prekrižane členkovne palice A, katerih zunanja para na obeh zunanjih rombih (0 11, 1 10 oz. 4 15, 5 6) sta malo pod križiščem odsekana. Skrajna členkovna svornika, ki služita uravnavanju določene razdalje 0 do 5, sta opremljena z stabilnima konicama (sl. 13), med tema ležeči vmesni členkovni svorniki (1, 2, 3 in 4) pa s konicami, katere drže peresa (sl. 14) kvišku. Ali se priprava toliko raste, da ste

skrajni konici 0 in 5 uravnani na koncih razdalje, katero naj delimo, potemtakem razdelimo razdaljo 0—5 v 5 enakih delov, ako pritismo na s peresom opremljene konicaste označevalne konice 1—4.

Pri izvedbi pri sl. 4 in 5 se pa uporabljata istotako le po dva zaporedna členkovna romba, a konice so drugače razvrščene. Stabilne uravalne konice (sl. 13) se nahajajo pri členkih 16—19, srednji členki 20—22 pa so opremljeni z označevalnimi konicami na peresih (sl. 14). Ako n. pr. zatakemo postranske uravalne konice 16, 17 in 18, 19 na vzporedni daljici ali pa ju pritismo ob vzporedna stranska roba deske, najdemo takoj srednjo daljico, ako pritismo označevalne konice 20—22.

Na drugi strani pa lahko vrišemo z isto pripravo vzporednice za žlebove na deskah; najprvo poiščemo kot zgoraj srednjo daljico, nato pa v njo zatakemo konice 20 tako, da označita konici 16 in 17 na eni strani ter konici 18 in 19 po 2 točki zaželjenih vzporednic.

S to pripravo lahko tudi najdemo brzo središče danega krožnega loka s tem, da zatakemo dve uravalni konici (17, 18 ali 16, 19) na dveh različnih mestih krožnega loka ter s pritiskom na označevalni konici (21, 22 ali 21, 20) ustanovimo smeri zadnjih dveh polumerov, ki se križata v središču kroga.

Izvedba po sl. 6 in 7 omogoča istotako, da lahko najdemo brzo srednjo točko s pomočjo členkovnega romba. V to so z označevalnimi konicami (sl. 13) opremljeni členkovni svorniki (sl. 23—26) členkovnega romba pomični v izrezninah 27, 28, 29, 30 dveh trdo pravokotno medsebojno spojenih palic 31 in 32, med tem, ko je v križišču teh dveh palic nameščena s peresom opremljena označevalna konica 33 (sl. 14). Ko smo uravnali konici 23 in 25 ali pa 24 in 26 na koncu dane razdalje, pokaže konica členkovnega svornika 33 potom pritiska takoj srednjo točko.

Ako hočemo med dvema poševnima daljicama, katerih križišče se praktično sploh ne da, ali pa vsaj zelo težko da doseči, brzo najti srednjo daljico, se poslužimo po sl. 8—10 izvedene priprave. Pri tej so srednji členkovi svorniki 34, 35, 36 dveh zaporedno spojenih rombov 34, 38, 35, 37 in 35, 40, 36, 39 opremljeni s peresom in označevalno konico kot na sl. 14 in v izreznini 41 palice 42 pomični. Nasprotno pa so ostali členkovni svorniki 37, 38 39 in 40 teh dveh rombov in zu-

nanja členkovna svornika 43, 44 obeh po vsaki strani priklopljenih rombov 37, 35, 39, 43 in 38, 44, 40 in 35 izvedeni kot uravalne konice kot na sl. 13. Pri vporabi priprave zatakemo n. pr. konici 44, 40 v eno poševno daljico, konici 43, 39 v drugo poševno daljico. Nato pod pritiskom konice 34—36 označijo na podlago smer srednje daljice med danima poševnima.

Da moremo dano razdaljo tudi v nednako dele v določenem medsebojnem razmerju deliti, se poslužimo v sliki 11 in 12 predočene premenjene priprave po sliki 1—3.

Križajoči se členkovni palici A' in palici B' romba na vsakem koncu ste vzdolžno izrezani z izrezninami 45 oz. 46, v katerih se zunanji členkovni svorniki 6' do 15' dajo pomikati in fiksirati. V to svrho je položena pod glavo in matico svornika (sl. 15) po ena podložna ploščica, ki je raskava na oni strani, ki leži na palicah 45 in 46, tako, da privita matica sicer dovoljuje, da se lahko palici medsebojno zakrenete, brani pa, da bi se svorniki v izreznini pomikali. V predočenem primeru so stranice (10', 1', 1' 12', 9' 2', 2' 13', 8' 3', 3' 14', 7' 4', in 4' 15') zaporednih kvadratov, kakor 5 : 3 : 2 : 4 : 1. Ker je medsebojno razmerje dijagonal teh rombov isto, lahko uravnamo skrajni konici 0' 5' na koncih dane razdalje in delimo naglo s pritiskom na označevalne konice 1' do 4' razdaljo 0' do 5' v 5 enakih delov, ki so medsebojno v istotakem razmerju 5 : 3 : 2 : 4 : 1.

Za hitro prenašanje raznih, istosmernih zaporednih razdalj, katere naj v določenem razmerju povečamo, ali pomanjšamo, služi v sliki 16—18 predočena razporedba dveh členkovnih rombov. Z peresom in konico opremljen členkovni svornik 21' dveh prekrižanih in z vzdolžnimi izrezninami 45 opremljenih členkovnih palic A' je pomičen v izreznini 47 palice 48 in istotako s peresom in konico (sl. 14) opremljeni srednji členkovni svornik 20' in 22' izrezanih palic B'. Uravnanje rombovih stranic 17' 21' in 21' 19' se vrši v razmerju zaželjenega povečanja ali pomanjšanja potom stranskih členkovnih svornikov 16'—19', ki so izvedeni kot na sliki 15.

Ako hočemo take dane razdalje povečati — ali pomanjšati v določenem razmerju, se najprvo uravna to razmerje na stranicah obeh kvadratov (rombov) in je s tem uravnano isto razmerje tudi med razdaljo obeh konic 21' 22' in konic 21' 20'. Ako zatakemo konici 21' v desni konec dane razdalje, konico pri 22' pa za-

poredoma v vse delilne točke razdalj, s konico pri 20' avtomatsko dobimo v nasprotni smeri povečane ali pomanjšane zaporedne razdalje in jih vrišemo s pritiskom na konico 20' na podlago.

Sl. 19 in 20 predstavlja poenostavljeno izvedbo priprave po sl. 16 do 18 v pogledu od zgoraj in strani. Obe križajoči se členkovni palici A' se dajo s členkovnim svornikom 49 na različne kote fiksirati, medtem, ko se uravnalne konice 50, 53 dajo pomikati in fiksirati v izrezninah 45, ki so opremljene z enakimi merilnimi enotami od členkovnega svornika 49. Obe konici 50, 53 ste ednako oddaljeni od členkovnega svornika 49 in istotako konici 51, 52. Razdalja 50 49 proti 49 52 ozir. 53 49 proti 49 51 se ravna po zaželenem prenosnem razmerju. Ako uravnamo konice 50, 53 spremenivši križni kot palic A' na določeno razdaljo, lahko takoj prenesemo med konicami 51, 52 v določenem razmerju povečano ali pomanjšano razdaljo.

Patentni zahtevi:

1.) Risalna pomožna priprava za deljenje in prenašanje daljic ter ugotavljanje srednjih daljic in točk, označena s tem, da so členkovni svorniki, ki služijo uravnavanju medsebojno členkovno spojenih rombov opremljeni z stabilnimi konicami (uravnalnimi konicami), členkovni svorniki pa, ki služijo fiksiranju zaželenih mer, daljic in točk, so opremljeni s konicami (označevalnimi konicami), katere drže kvišku peresa in označijo pod pritiskom na podlago zaželeni rezultat, potem, ko smo rombe primerno uravnali.

2.) Izvedba priprave po zahtevi 1), označena s tem, da več zaporednih členkovnih rombov, katere tvorijo jednako dolge v sredini prekrížane členkovne palice (sl. 1—3), katerih zunanja para (B) na obeh zunanjih rombih sta malo pod križiščem odsekana in da sta skrajna členkovna svornika (0 in 5) opremljena z stabilnima uravnalnima konicama, vmesni členkovni svorniki (1—4) pa s konicami, katere drže peresa kvišku.

3.) Izvedba te priprave po zahtevi 2), označena s tem, da vporabljammo samo dva zaporedna členkovna romba (sl. 4 in 5), katerih stranski členkovni svorniki (16—19) so ispeljani kot stabilni uravnalni konici, medtem, ko so srednji členkovni svorniki (20—22) opremljeni z označevalnimi konicami na peresih.

4.) Izvedba priprave po zahtevi 1.) označena s tem, da se kot uravnalni konici členkovnega romba izpeljani členkovni svornik (23 do 26, sl. 6 in 7) pomikajo v izrezninah (27—30) dveh pravokotno medsebojno trdo spojenih palic (31, 32), medtem ko se nahaja v križišču teh dveh palic označevalna konica (33) na peresa.

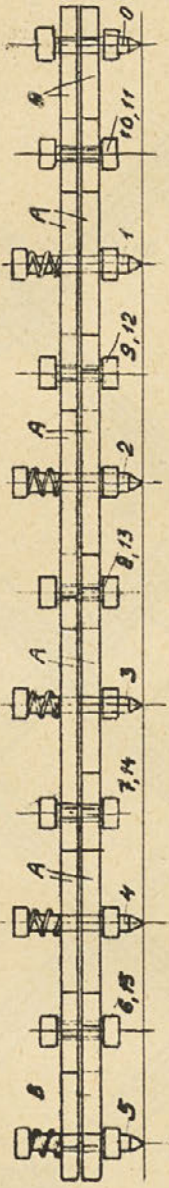
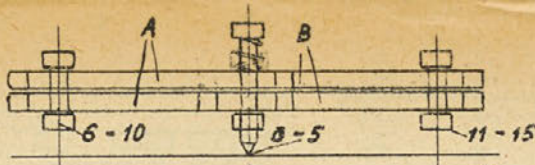
5.) Izvedba priprave po zahtevah 1.) in 4.) označene s tem, da se pomikajo srednji členkovni svorniki (34—36) dveh neposredno spojenih členkovnih rombov (34, 38, 35, 37 in 35, 40, 36, 39 sl. 8—10) kot označevalne konice na peresih v izreznini 41 palice 42, medtem, ko so členkovni svorniki (37, 43, 39 ozir. 38, 44 40) obeh ob vsaki strani priklopljenih členkovnih rombov (37, 35, 39, 43 ozir. 38, 44, 40, 35) izpeljani kot stabilne označevalne konice.

6.) Izvedba priprave po zahtevi 2), označena s tem, da so prekrížene členkovne palice (A' sl. 11 in 12) in palice (B') obeh skrajnih rombov z vzdolžnimi izrezninami (45 in 46) opremljene, v katerih se zunanji členkovni svorniki (6' do 15') pomikajo in fiksirajo.

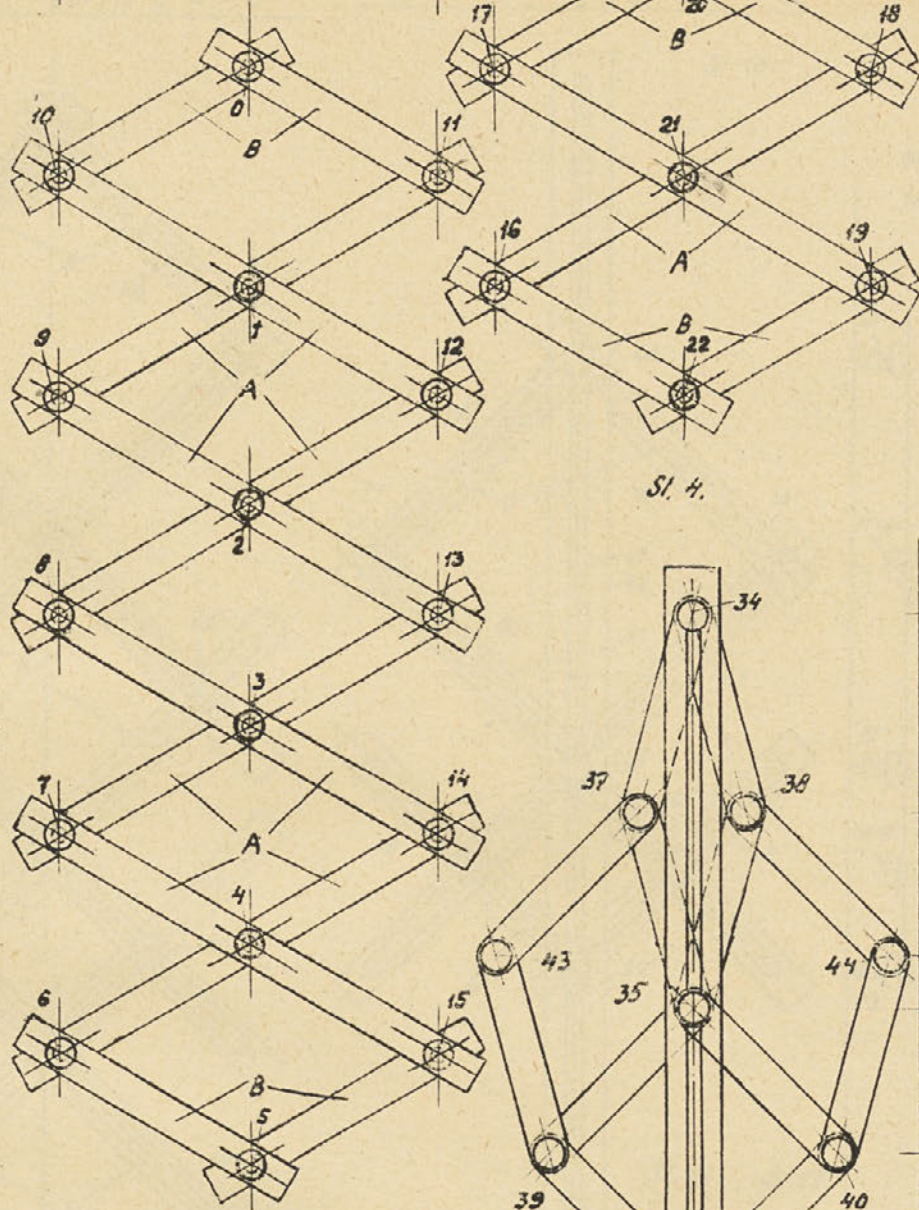
7.) Izvedba priprave po zahtevi 6), označena s tem, da se vporabljata samo dva zaporedna členkovna romba (sl. 16—18) ter pomikajo in fiksirajo srednji členkovni svorniki, izpeljani kot označevalne konice na peresih (20'—22') v vzdolžni izreznini (47) palice (48).

8.) Izvedba priprave po zahtevi 7), označena s tem, da se date dve prekrížani členkovni palici (A' sl. 19 in 20) s členkovnim svornikom (49) na različne kote fiksirati, medtem, ko se dajo uravnalne konice pomikati in fiksirati v izrezninah (45), ki so opremljene z enakimi merilnimi enotami od členkovnega svornika (49).

Sl. 2.

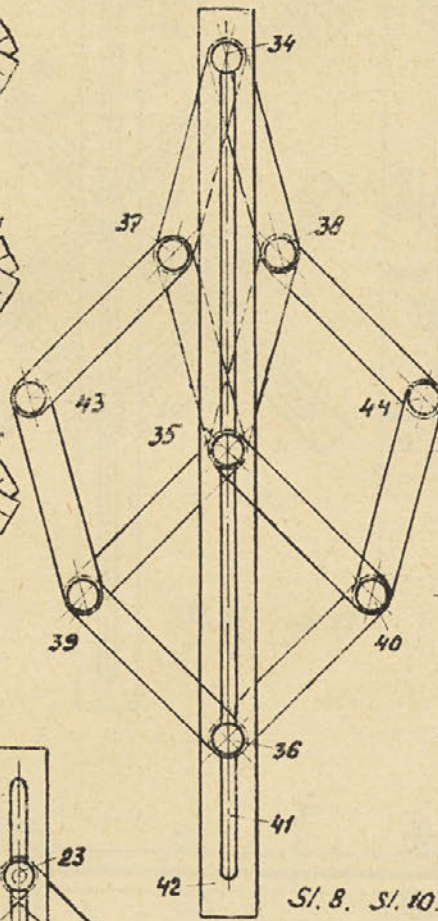

Sl. 3.

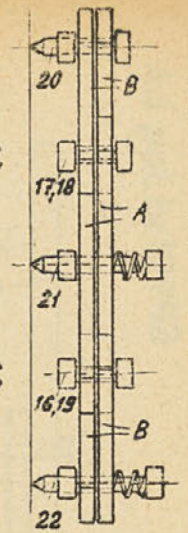

Sl. 1.

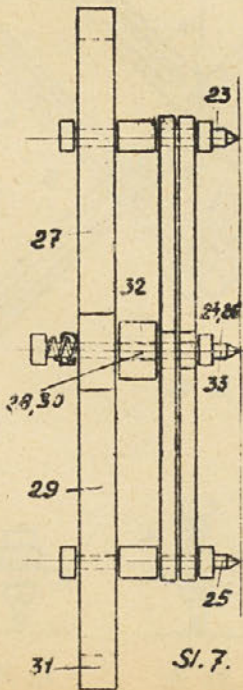
Sl. 4.

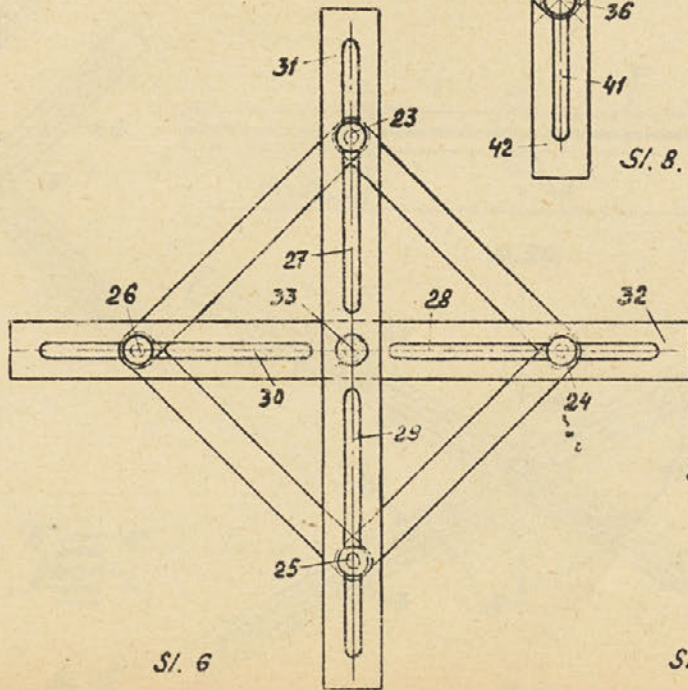
Sl. 8. Sl. 10.

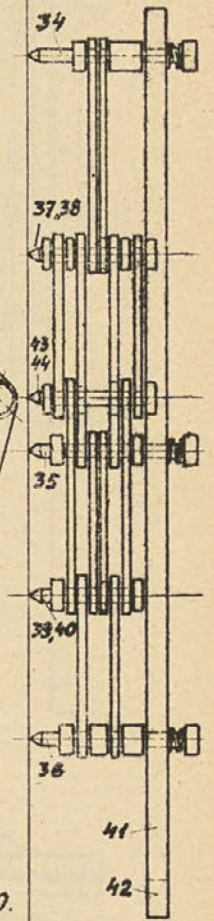
Sl. 5.

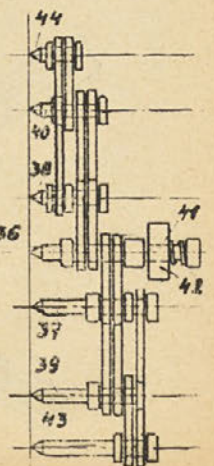
Sl. 7.

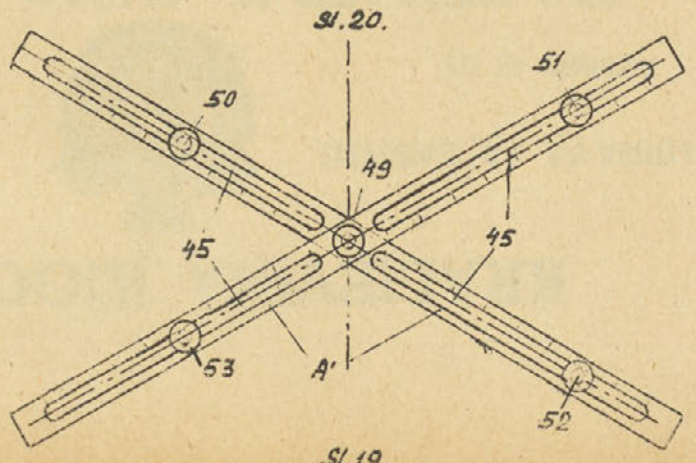
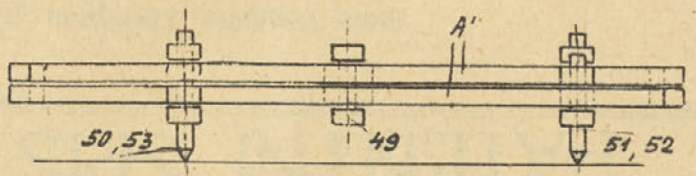
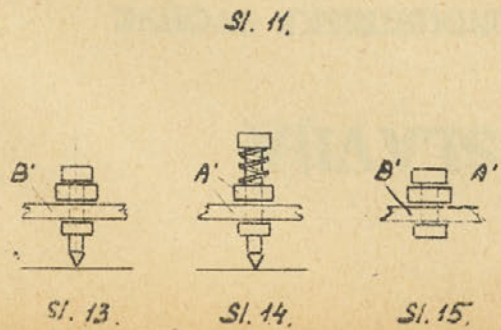
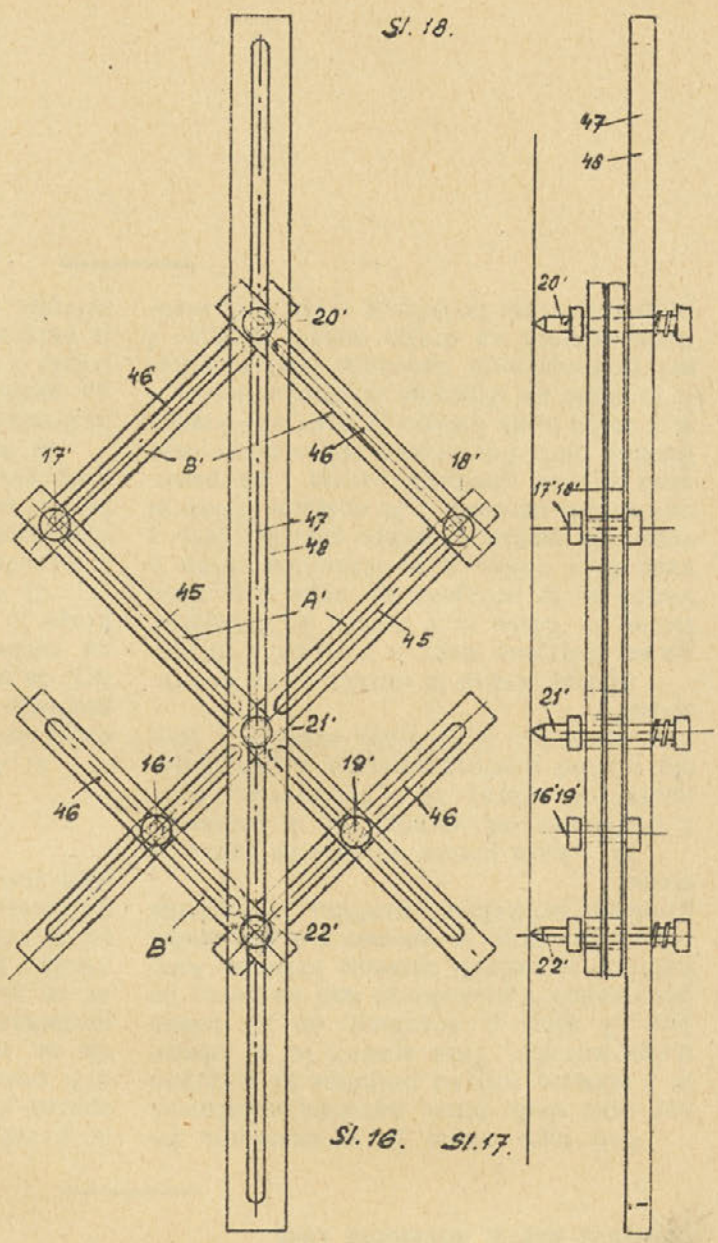
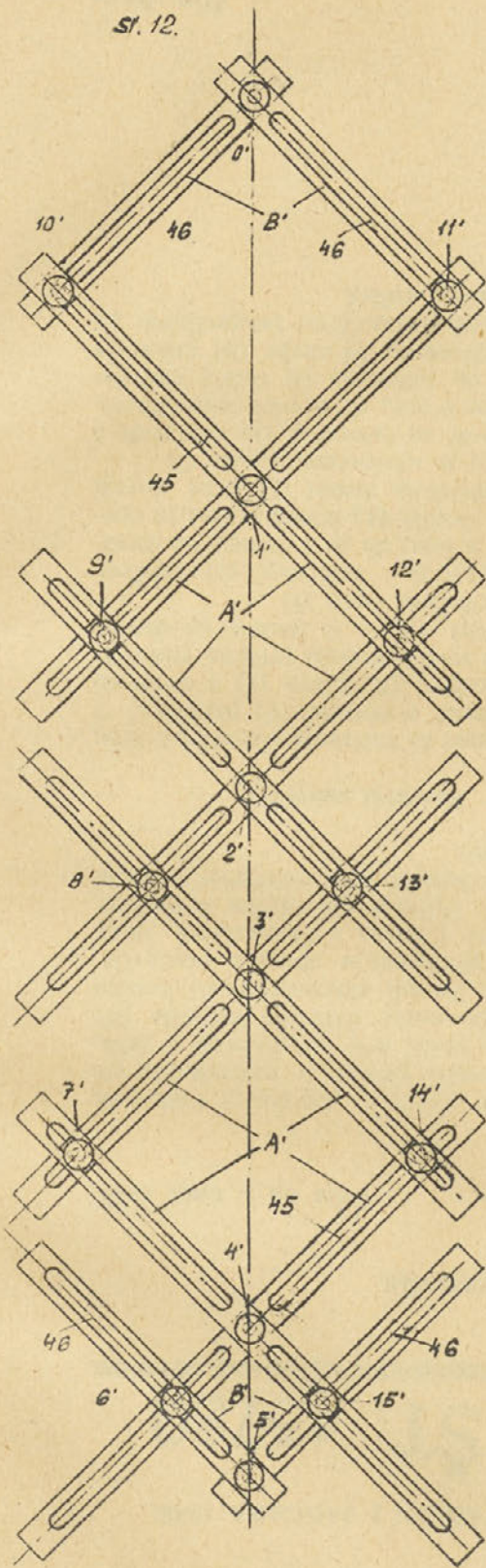
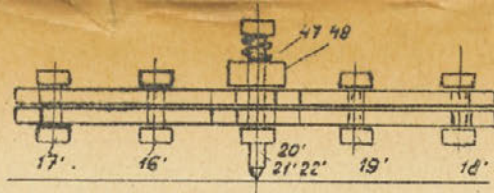
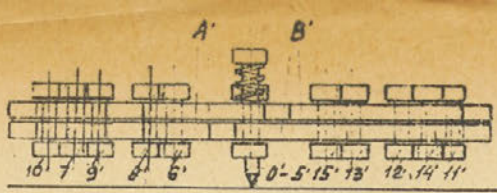

Sl. 6.

Sl. 9.

SI. 16. SI. 17.

SI. 20.

SI. 19.

